

choti zasáhly v onu harmonii, v onen soulad jeho zevnějšího i vnitřního života.

Nepřežil jí na dlouho. — A ani tento odchod jeho na věčnost, ač neskonale truchlivý, není prost něčeho usmiřujícího, něčeho i harmonického. Ona rozrývající disonance, která vpadla v jeho život ztrátou milované choti, neměla dlouhého trvání — vyzněla v brzkou, vyzněla arci spolu s jeho životem; a vyzněla zase v harmonii, v souzvuk — souzvuk to opětného shledání se s bytostí mu nejdražší.

Naší Jednotě zůstane památka *Storchova* na vždy drahou. Jméno jeho a rovněž slavné jméno muže, jehož jsme dnes na prvním místě vzpomínali, jméno *Emila Otta*, — obě budou jmenována u nás poždy s hrdostí a vděčnou úctou.

*

Obě řeči zanechaly v posluchačstvu hluboký dojem a připomněly mu opět velkou ztrátu, která stihla české právnictvo úmrtím *Ottovým* a *Storchovým*.

L I T E R Á R N Í Z P R Á V Y.

Sbírka příkladů a knihovních žádostí a usnesení. S povšechnými předpisy knihovního práva o veřejných knihách a jejich vedení. Šesté opravené vydání. Upravili JUDr. Jos. V. Bohuslav, senátní president nejv. správního soudu, Antonín Hartmann, odborový přednosta minist. spravedlnosti. V Praze 1924. Tiskem »Československého Kompasů«, tiskařské a vydavatelské akc. spol. v Praze-Smíchově. Nákladem vlastním.

S upřímným potěšením možno vítati nové vydání tohoto nejen opraveného, nýbrž i valně doplněného spisu. Potřeba jeho byla naléhavá a také živě pocitována. Z různých důvodů. Jednak jsou předešlá vydání rozebrána a tím četnému novému dorostu právníků ponejvíce nepřístupna, jednak uzákoněn byl za naší státní samostatnosti velký počet předpisů, týkajících se též pozemkových knih, takže jejich souhrn a stálý poukaz na jejich praktické použití dojdou vřelé přízně u všech, kdož — zvláště úředníci st. pozemkového úřadu — jsou v pozemkové reformě činnými aneb zúčastněnými. O zápisech podle zákonů o pozemkové reformě jedná spis, pokud má za předmět výklad

knihovního zákona, na str. 175—198, načež ve sbírce případnými příklady knihovních návrhů a zápisů výklady předchozí názorně objasňuje.

Ani předpisy zákona o stavebním ruchu, mající za předmět zápisy knihovní, nebyly pomínuty (na str. 26, 60, 64 a 344). Nové vydání spisu jest také ještě oceniti a pozdraviti s hlediska znalosti jazyka státního (oficiálního). Přes veškerou snahu ministerstva spravedlnosti ve směru tom nalézáme v území s obyvatelstvem převážně jazyka německého listovní (knihovní) jazyka státního buď úplně neb částečně neznalé, jejichž knihovní zápisy vykazují mluvnické a pravopisné chyby, ba i zkomoleniny. K ospravedlnění svému uvádějí, že nemají po ruce v české řeči sepsaných vzorců knihovních zápisů, kterých by rádi použili. Nyní i tato omluva odpadne a to tím více, když usnesení knihovní budou souhlasná se zápisy knihovními, takže zápisy konati se budou přesně ve znění prvějších.

Vydaný spis označen jest v záhlaví jako: »Sbírka příkladů...«, než jakou skromnost tím spisovatelé na jevo dávají, vyplývá z okolnosti, že kniha čítá celkem 724 stránky, z nichž vypadá předních 409 str. na výklady předpisů knihovního práva o veřejných knihách.

Výklady tyto jsou s poukazy na jednotlivé předpisy zákonné a s použitím nálezů nejvyšších soudních stolic (pro i contra svědčících) zpracovány s úplnou znalostí věci, s nevšední péčí a svědomitostí, takže budou všem praktickým právníkům v případech pochybných a sporných platnou pomůckou. Tím více, když naleznou tu též poučení o zakládání knih, doplnění a opravení pozemkové knihy, o poplatkových předpisech a i o předpisech na Slovensku a Podkarpatské Rusi platných.

Připojené vzorce příkladů usnesení knihovních schváleny byly ministerstvem spravedlnosti, byly tedy co do správnosti bedlivě přezkoumány, čímž se jim dostalo do jisté míry rázu autentičnosti.

Jsou, jak již bylo podotknuto, upraveny tak, aby úředník veřejných knih (listovní, knihovní, ředitel desk zemských) nebyl teprve nucen si je slohově upravovati, takže vydané usnesení prostě zapíše do knih. Proto pozměněno bylo dřívější znění knih, usnesení, začínajících zpravidla takto: Povoluje se, aby se vložilo (zaznamenalo) na: Soud povoluje tento zápis: Podle v k l á d á se (z a z n a m e n á v á se) ... a pod.

V jednotlivostech bylo by poznamenati následující:

K ú v o d u. Třetí částečná novela k obecnému zákoníku

občanskému pamatovala také na nemovitosti, které nejsou v žádné knize pozemkové zapsány, a na stavby, které jsou na cizím pozemku vystaveny s úmyslem, aby tam nezůstaly trvale, pokud nejsou příslušenstvím stavebního práva.

O nabývání věcných práv (vlastnictví, zástavního práva, služebnosti), k těmto nemovitostem a stavbám jednají §§ 15 až 24 3. novely. Práva tato se nabývají (převádějí) uložením listiny, náležitostmi zákonnými opatřené.

Bližší předpisy o přijímání, spořádání a uschování těchto listin v knihovním úřadě obsaženy jsou v nařízení ministra sprav. ze dne 26. března 1916, č. 87 ř. z., kdež v § 4 i znění povolujícího soudního usnesení jest uvedeno.

Případy výše uvedených staveb jsou ovšem řídké. Možno však posloužiti případem v obvodu Velké Prahy.

Společnost, založivší známý zábavní podnik »E d e n«, který se rozkládá na pozemcích velkostatkáře Colloredo Mansfelda, postavila tam k uspořádání zábav rozsáhlou budovu, kterou zatížila zápůjčkou u záložny ve V. Nabytí zástavního práva za tuto zápůjčku stalo se právě založením listin u okresního soudu ve Vršovicích.

K druhému oddělení listu podstaty statkové na str. 7. Zde (A II.) uvedou se také ona věcná práva s držbou knihovního tělesa spojená, která se vykonávají na statku veřejném, ze zápisu do knihy pozemkové vyloučeném. Jmenovitě patří sem právo lovení ryb (rybářství), pokud má povahu práva reálního. O tom bližší nález víd. repertoria č. 141, pak nález nejv. soudu víd. v úřední sbírce, řada nová, pod č. 189 a Randa, Vlastnictví, vydání VII., pořízené adv. Drem Kasandou, na str. 100, 101 a 231. Rybolov obci příslušející může míti povahu buď obecního jmění (Gemeindevermögen) neb obecního statku (Gemeindegut), zde jen pak, když veškeré obyvatelstvo obce ho používá, což ovšem bude řídkou výjimkou (viz v tom směru nález I. c. pod č. 185, §§ 57, 69, 70 č. ob. z. a § 288 obč. zák.). Pokud toto právo obojího druhu vykonává se ve vodách soukromých, zapíše se jako služebnost na listu závad té které nemovitosti jako statku služebného pro obec.

K poznámce II. na str. 27. Zde doporučuje se ve věcech knihovních obdobné použití § 44 jur. n.

§ 95 knih. z. nezná jiného vyřízení než povolujícího neb zamítajícího. Postoupení jinému soudu než žadatelem dovolávanému mohlo by proň přivoditi následkem průtahů s postoupením spojených neblahé následky, kdyby soud, jemuž žádost byla po-

stoupena, věcné vyřízení vůbec odmítnul, neb předpoklad při postoupení, že se právě u tohoto soudu knih. vložka vede, byl mylným. Máme totiž i v Čechách více místních obcí s totožnými jmény i v sousedních s. okresích. Příkladno jen: Nový Dvůr, Nová Ves, Lhota a pod.

Že § 44 jur. n. knihovní věci na zřeteli nemá, se v knize zřejmě přiznává.

K živnostem radikovaným na str. 64, 384 a ke vzorci č. 181. Zjištěné a uznané radikované živnosti zapisují se taktéž do listu A II. Výslovně tak předpisuje zemský zákon o zakládání poz. knih pro Tyroly a Vorarlberg v § 7. Srovnej k tomu 4. vyd. Krainzova komentáře k obč. zák. na str. 138 a 622.

V nadpisu listu A uvedené označení: Hostinec, Zájezdní hospoda, Lékárna, Knihotiskárna samo o sobě nestačí k založení živnosti radikované. Neprávem stala se mnohdy taková označení k pouhému návrhu stran, bez dalšího šetření při zakládání poz. knih.

Na listu A II. zapisují se také práva várečná. O tom Randa tamtéž na str. 236.

K pojmu místní a politické obce.

Na straně 110 a 113 uvádějí se místní a politické obce jako dva zvláštní, samostatné útvary.

Ve zřízení (řádu) obecním pro Čechy, Moravu a Slezsko nazývá se obec, již obecní zákon udělil samostatnou a přenesenou působnost, místní obec (Ortsgemeinde). Katastrální obce a osady (tyto jen v Čechách) tvoří jen zeměpisné díly obcí místních a pro osady (místa, jen v Čechách), pokud mají vlastní jmění a zvláštní správu, jest v §§ 107 a 108 ob. zř. pro Čechy výslovně povoleno zřízení osadního zastupitelství.

V obecné mluvě nazývána byla již dávno místní obec politickou obcí.*)

V zákonech a vl. nařízeních čs. republiky střídají se názvy pro též samosprávný útvar: jednou jest tu obec (zákon č. 75/19 sb., kterým se vydává řád volební v obcích rep. čs., zákon č. 114/20 sb., kterým se sousedící obce a osady slučují s Prahou, zákon č. 329/21 sb. o přechodné úpravě fin. hospodářství obcí a měst s právem municipálním a j. v.), jindy politická obec (tak zákon č. 430/19 o veř. knihovnách v politických obcích a zákon č. 80/20 sb. o pamětních knihách v poli-

*) Viz bližší o tom ve spise Viléma Kloubka: Obecní zřízení všech zemí republiky čs., vydané též nákladem Kompasů r. 1922, na str. 28.

tických obcích) a jinde zase: místní obec (tak v zákouě č. 266/20 sb. o názvech měst, obcí a osad, a v prov. nařízení č. 324/21). Předepsané vývěsní tabulky nesou názvy: Místní obec (Ortsgemeinde), příp. k tomu ještě: O s a d a (Ortschaft).

Slovensko zná jen název obec a obcemi jsou: 1. města s regul. magistrátem, 2. velké obce a 3. malé obce (uh. zák. čl. XXII: 1886).

K e v i d e n ě n í m u z á z n a m u I. na str. 215: Do tohoto evid. záznamu zapisují se též případy ve smyslu ustanovení §§ 20 a 21 třetí novely k obč. zák., o nichž již shora bylo jednáno. Káže to § 14 min. nař. z 26. března 1916, č. 87 ř. z.

K e z p ů s o b i l o s t i n a b ý v a t i n e m o v i t o s t í n a str. 114. Za býv. Rakouska nebyli také Černohorci způsobilými nabývatí tu nemovitostí. Byl to pouhý účinek reciprocity a re-torse. O provádění této zásady bylo vůbec málo dbáno, byla praktikována co nejhovívavěji, zvláště když Černohorec oženil se s Dalmatinkou (ponejvíc v okolí Kotoru) a jeho dítky po úmrtí manželky příp. matky nemovitosti v Dalmacii ležící podědily.**)

Z d á s e, že omezení taková již pominula. D o j i s t a při nabývání dědictvím, poněvadž ve smlouvě mezi čs. republikou a Jugoslavií o úpravě vzájemných právních styků uzavřené (č. 146/24 sb.) se v čl. 18. výslovně uvádí, »že mohou příslušníci obou smluvních stran nabývatí dědictvím majetkových práv i ve všech částech území druhého smluvního státu, jako jeho vlastní příslušníci.«

Třetí odstavec tohoto článku dosti nejasně pak pokračuje, »že tím však nebudou dotčeny p ř e d p i s y platné ve smluvních státech o n a b ý v á n í a držbě majetku nemovitého, zejména předpisy vydané o provádění pozemkové reformy.«

O nějakém o b m e z e n í v nabývání nemovitostí se ovšem nemluví.

K n a b ý v á n í p o z e m k ů ž e l e z n i č n í c h n a str. 255 a 269 až 271. S p r á v n ě se tu uvádí, že, kde železniční trať přetíná veřejné silnice, překlene potoky a řeky mostem a kde nedokáže podnikatelstvo nabytí vlastnictví těchto částic, nelze tyto zapsatí do listu A I. oddílu, nýbrž spíše jen spoluužívání jich vyznačiti v odd. II. listu železniční podstaty.

Tak tomu ale nebyvalo do r. 1886, kde v starších železničních vložkách ony částice veř. silnic, řek (i Labe, Dunaje a j. v.) pravidelně zapisovány byly do listu železniční podstaty odd. I.,

***) Ze vzpomínek na víceleté působení u bývalého nejv. soudu vídeňského.

jako by podnikatelstvo železniční bylo nabylo vlastnictví těchto částek, což však se neprokázalo. Obrat nastal teprve po rozhodnutí býv. nejv. soudu vídeňského ze dne 18. května 1886, č. 5596 (uveř. podepsaným v Právniku z r. 1886, na str. 405), kde zřejmě bylo vysloveno, že ony nevyvlastněné pozemky a jich části, o kterých nebyl podán listinný důkaz o jich nabytí podnikatelstvem (§§ 2, 19 a 27 zák. z 19. května 1874, č. 70 ř. z.), nejsou pozemky železničními. Tím vyvolána byla pozdější ministerská nařízení ve spise uvedená.

Spis zde posouzený, který též obsahuje věcný rejstřík, přehled vzorců a opravy důležitějších tiskových chyb^{***)} a který vyšel v úhledné úpravě, možno vřele doporučiti všem praktickým právníkům k hojnému použití.

Poslouží jim ve věcech knihovních vydatně a tím, že použijí formy a obsahu navržených příkladů, usnadní úřadování knih. soudů, které jsou bez tak reformou agrární silně zatíženy.

V první řadě nutno apelovati na právní zástupce, fin. prokuraturu, státní ústav pozemkový, spořitelny a záložny.

Zákonodárství a právo nezůstávají nikdy v klidu. Životní ruch a pokrok jakož vývin práva vyvolávají stále vždy nové zjevy, útvary a předpisy, zasahující i do práva knihovního.

Nepochybuje se, že vydaný spis co nevidět bude rozebrán a že za nedlouho nastane nutnost dalšího nového vydání, kteréž bude pokračovati u cíle šestým vydáním dosaženého.†)

Proto možno již dnes zvolati: Vivat sequens!

Sen. president K. Flieder.

D E N Í K.

Dr. FRANTIŠEK FIEDLER

Zesnul 28. ledna. V něm odešel od nás muž velice zasloužilý, který prokázal na různých polích lidského snažení, že dovedl pracovati ke cti českých právníků a naší vlasti. Byl m. j.

***) U vzorce č. 145, na str. 532 vydáno bylo usnesení dne 20. srpna 1924, jest proto účinná poznámka pořadí pro zadlužení do 20. srpna 1925 a nikoliv, jak chybně vytištěno, do 20. srpna 1924.

†) O pozemkových knihách na Hlučínsku pojednává Časopis pro právní a státní vědu r. VI., 1923, v č. 1., na str. 47 a 48.